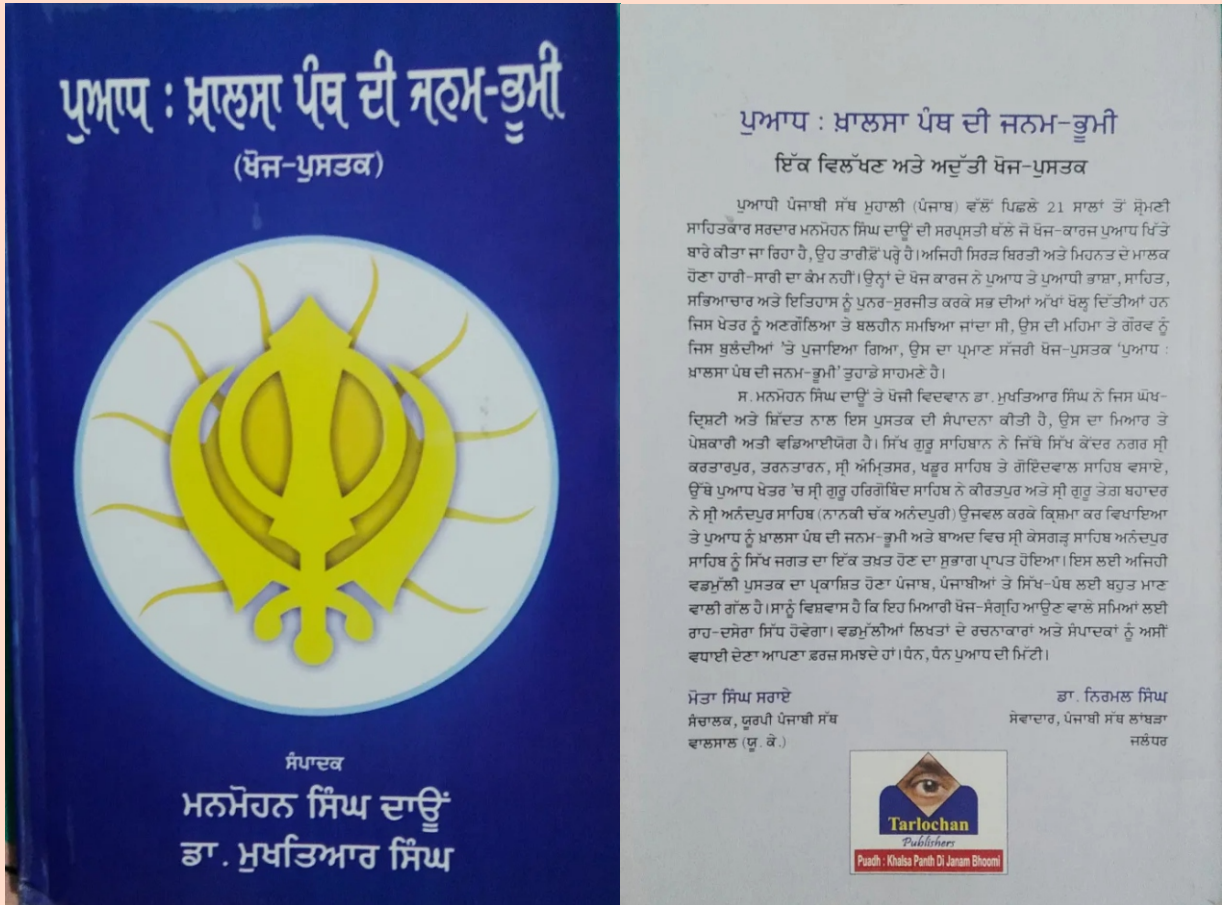

ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਪੁਸਤਕ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਚੌਪਾ-ਚੌਪਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਵਰੋਸਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਕੱਦਸ ਸਰਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ 239 ਸਾਲ ਦਸ ਜਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਬੀ ਰੂਹਾਂ ਆਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੁੱਲੀ-ਭਟਕੀ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਪਾਇਆ, ਤਅੱਸਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਤੇ ਜੇ ਕਿਧਰੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮਜ਼ਲੂਮ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਸ਼, ਧਰਮ ਅਤੇ ਕੌਮ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ (1469-1539) ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ (1666-1708) ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦਾ ਦੌਰ-ਦੌਰਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਲੱਗਭੱਗ ਹਰੇਕ ਤਖ਼ਤ-ਨਸ਼ੀਨ ਨਾਲ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਾ ਦਸਤਪੰਜਾ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਜੇਕਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬੇਆਬੂ ਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਹੋ ਕੇ ਜੀਣ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਦੇ ਤੁੱਲ ਮੰਨਿਆ :

ਜੇ ਜੀਵੈ ਪਤਿ ਲਬੀ ਜਾਇ॥
ਸਭ ਹਰਾਮ ਜੇਤਾ ਕਿਛੁ ਖਾਇ॥

ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਭਗਤੀ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਕੇ ਮੁਗਲੀਆ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਬਖ਼ੀਏ ਉਧੇੜ ਦਿਤੇ :

ਚੂੰ ਕਾਰ ਅਜ਼ ਹਮਾ ਹੀਲਤੇ ਦਰ ਗੁਜ਼ੱਸ਼ਤ॥
ਹਲਾਲ ਅਸਤ ਬੁਰਦਨ ਬ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਦਸਤ॥

ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਨਿਆਰੇਪਣ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਕਵੀਆਂ, ਲੇਖਕਾਂ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਨੇ ਆਪੇ-ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਰਾਹੀਂ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਪੁਆਧ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਵੱਖਰਤਾ ਨੂੰ ਜਿਸ ਅਲੌਕਿਕ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਚਰਚਿਤ ਪੁਸਤਕ ‘ਪੁਆਧ : ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ’ ਰਾਹੀਂ ਪੁਨਰ-ਸਿਰਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਹੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੈ। ਪੁਆਧੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਿਰੜੀ, ਅਣਥੱਕ ਤੇ ਮਾਣਮੱਤੀ ਅਦਬੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾਊਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਨਾਲ ਬੇਹੱਦ ਲਗਾਓ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਗੌਲਣਯੋਗ ਤੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਂਜ ਤਾਂ 12 ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 9 ਸੰਪਾਦਿਤ ਤੇ 3 ਮੌਲਿਕ ਹਨ। ਗੀਵਿਊ ਅਧੀਨ ਪੁਸਤਕ ਇਸ ਲੜੀ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਪਰਾਗਾ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਪੰਜ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹਨ – ਪੁਆਧ ਦਰਪਣ 2006; ਧਰਤ ਪੁਆਧ 2006 (ਇਨਮੀ); ਪੁਆਧ ਕੀਆਂ ਝਲਕਾਂ 2021; ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਪੁਆਧ 2022; ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗੌਰਵ ਪੁਆਧ 2023 ।

ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾਊਂ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹਨ – ਮੇਰਾ ਪੁਆਧ : ਲੇਖਕ ਐੱਸ ਐੱਸ ਕਿਸ਼ਨਪੁਰੀ 2009, ਕਥਾ ਪੁਰਾਤਨ ਪੁਆਧ ਕੀ : ਲੇਖਕ ਗਿ.ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਭੰਖਰਪੁਰ, ਪੁਆਧੀ ਸਨਮਾਨਿਤ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ 2023, ਪੁਆਧ ਤੇ ਪੁਆਧੀ ਭਾਸ਼ਾ : ਤਥਾਗਤ ਅਧਿਐਨ 2025 (ਸਹਿ ਸੰਪਾ. ਡਾ. ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ)। ਇਸ ਸੰਪਾਦਨਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਾਊਂ ਹੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮੌਲਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ – ਪੁਆਧ ਦੇ ਜੰਮੇ (ਐਨਬੀਟੀ, 2020), ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲੋਪ ਕੀਤੇ ਪੁਆਧੀ ਪਿੰਡ (ਇਨਮੀ, 2023), ਪੁਆਧ ਤੇ ਪੁਆਧ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਸੰਦਰਭ ਕੋਸ਼ (2020)। ‘ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲੋਪ ਕੀਤੇ ਪਿੰਡ’ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ (ਡਾ. ਸੀ ਐੱਸ ਸੇਖੋਂ, 2023, ਵੱਲੋਂ) ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ (ਜਗਪਾਲ, 2024, ਵੱਲੋਂ) ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਛਪ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਚਰਚਾ ਅਧੀਨ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਵਿੱਚ ਦਾਊਂ ਦਾ ਸਾਥ ਡਾ. ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੰਜ ਭਾਗ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਜਿਸਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵਾਰਤਕ, ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਚਿੱਤਰਣ, ਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਪੁਆਧ ‘ਚ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਯਾਦਗਾਰਾਂ, ਚੌਥੇ ਵਿੱਚ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੇ ਪੰਜਵੇਂ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਲ 43 ਰਚਨਾਵਾਂ (16 ਵਾਰਤਕ+5 ਦ੍ਰਿਸ਼ ਚਿੱਤਰਣ+4 ਯਾਦਗਾਰਾਂ+ 18 ਕਵਿਤਾਵਾਂ) ਅਤੇ 30 ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸੁਸ਼ੋਜਿਤ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਇੱਕ ਖੋਜ ਪੁਸਤਕ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਹਰ ਰਚਨਾ ਨਾਲ ਲੇਖਕ ਦਾ ਸੰਪਰਕ ਨੰ. ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲੱਗਭੱਗ ਸਾਰੇ ਹੀ ਲੇਖਕ ਪੁਆਧ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੋਰ ਨਿਕਟਤਮ ਸਥਾਨ ਵੀ ਕਲਾਵੇ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁੰਮੇ ਮਾਸ਼ਕੀ ਦੀ ਝੁੱਗੀ, ਚਮਕੌਰ ਦਾ ਯੁੱਧ, ਸਾਕਾ ਸਰਹਿੰਦ, ਚੱਪੜਚਿੜੀ, ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਅੱਠਵਾਂ ਅਜੂਬਾ ਆਦਿ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ, ਕਵੀਆਂ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਹਾਂ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਸਮੇਤ ਡਾ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੁੱਟਰ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਡੂਮੇਵਾਲ, ਭਾਈ ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਸੂਲਪੁਰ, ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾਊਂ, ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਸਰਹੰਦੀ, ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਸਾਥੀ, ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਸਲ, ਪ੍ਰੋ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੁਰਾਲੀ, ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੋ. ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੜੌਲਵੀ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨਿਆਮੀਆ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਜ਼, ਗਿ. ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਭੰਖਰਪੁਰ, ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ, ਗਿ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਢੰਗਰਾਲੀ, ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ, ਭਾਈ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਫ਼ਰੀ ਤੇ ਨੰਦਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹਰ ਰਚਨਾਕਾਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਜੁੜੇ/ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਾਕਿਆ/ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਸ਼ਿਦਤ ਵਿਖਾਈ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਲੇਖਾਂ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮੱਗਰੀ ਦਾ ਆਪੇ-ਆਪਣਾ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ਪਰ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾਊਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਚਿੱਤਰ ਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜਲੌਅ ਤੇ ਫ਼ਥੌਅ ਆਪਣੀ ਨਿਰਾਲੀ ਆਭਾ ਨਾਲ ਚਮਕਦਾ ਹੈ। ਦਾਊਂ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਇਉਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉੱਥੇ ਵਿਚਰੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕੈਮਰਾ ਲੈ ਕੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿੱਚ ਰਹੇ ਹੋਣ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ-ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਮਿਕਨਾਤੀਸੀ ਖਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕ ਭਾਵਕ ਹੋ ਉਠਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਇਹ ਸੰਵੇਦਨਾ ਇੰਨੀ ਭਾਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦ-ਚਿੱਤਰਾਂ ‘ਚੋਂ ਕੁਝ ਮਿਸਾਲਾਂ :

ਇੱਕ ਗਰਦ-ਗੁਬਾਰ ਨੂਰੀ ਸੂਰਜ ਨੇ ਧੋਅ ਦੇਣੀ ਸੀ। ਪਹਾੜੀਆਂ ਖਾਮੋਸ਼ ਸਨ। ਬਿਰਖ ਵੀ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਅਡੋਲ ਜਾਪ ਰਹੇ ਸਨ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਵਿਸਮਾਦੀ ਰੰਗ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਸੀ।

(109)
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ-ਅੱਗੇ ਚਾਨਣ ਸੀ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਚਾਨਣ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

(111)
ਬਾਹਰ ਹਨੇਰਾ ਭਿਣਕ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭੈਅ ਸੁੰਨ ਹੋਇਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ।... ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਦਾ ਧਨੀ, ਪਾਤਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਫ਼ਕੀਰੀ ਦੇ ਭੇਸ ‘ਚ ਆਪਣੀ ਸੂਰਜੀ-ਪਿੱਠ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਜਲੌਅ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

(117)
ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਜੰਗਲ ਹੀ ਜੰਗਲ, ਚਾਨਣ ਦੀ ਰਿਸ਼ਮ ਨਾਲ- ਨਾਲ ਤੁਰ ਰਹੀ ਹੈ।

(118)
ਅਜਿਹੇ ਕਹਿਰ ਦੇ ਪਹਿਰ ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਦੇ ਬੋਲ ਜੰਗਲ ਦੀਆਂ ਪੌਣਾਂ ‘ਚ ਖਿੰਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

(119)
ਰਾਤੜੀ ‘ਚੋਂ ਦੋ ਸੂਰਜੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੇ ਉਦੇ ਹੋ, ਤਵਾਰੀਖ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨੇ ਸਨ।

(121)
ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਅੰਬਰੀ ਬੱਦਲਾਂ ‘ਚੋਂ ਬੂੰਦਾਂ ਟਪਕੀਆਂ। ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਇੰਤਹਾ ਹੋਈ।

(122)
ਦਿਲਾਂ ਉੱਤੇ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ
ਬੋਲਾਂ ਨੇ
ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਅ ਜਗਾਈ
ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ
ਤੰਬੂ ਅੰਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰ੍ਹਿਆ
ਤੰਬੂ ਬਾਹਰ ਚਾਨਣ ਝਰਿਆ।
ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਉਚ-ਨੀਚ
ਭਰਮ-ਭਾਉ, ਮੋਹ-ਮੋਤ
ਦੂਰ ਕੀਤੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ
ਰੂਪ ਤੇ ਸਰੂਪ ਨਵਾਂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ।
(185) ਅਜਿਹੀ ਤਲਿੱਸਮੀ ਵਾਰਤਕ/ਕਵਿਤਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਤੱਕ ਨੂੰ ਕੀਲਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਂਗਲ ਫੜਾ ਕੇ ਨਾਲ ਲੈ ਤੁਰਦੀ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੁੰਦੇ ਵਾਕਿਆਤ ਨੂੰ ਸਾਖਿਆਤ ਵਾਪਰਦੇ ਨਿਹਾਰਦਾ ਹੈ। ਧਰਤ ਪੁਆਧ ਦੇ ਜੌਰੇ ਜੌਰੇ ‘ਚੋਂ ਅਗੰਮੀ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਖਿਲੇਰਨ ਵਾਲੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਹਾਰਦਿਕ ਅਭਿਨੰਦਨ! ਤਰਲੋਚਨ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 186+16 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਕੀਮਤ 300/- ਰੁਪਏ ਹੈ।

ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਭਾ ਦਾ ਰੋਲ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ

ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਮਜ਼
ਹਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਰਨ ਧਨੌਲਾ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਭਾ ਦਾ ਰੋਲ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।ਇਸ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਕੂਲ ਮੁਖੀ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਿਰਕਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਕੂਲ ਮੁਖੀ ਭਾਵੇ ਉਹ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦਾ ਹੈਡ ਟੀਚਰ ਹੋਵੇ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਜਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦਾ ਮੁਖ ਅਧਿਆਪਕ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਦਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਜਾ ਸਕੂਲ ਇੰਚਾਰਜ ਇਸ ਸਭਾ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।ਇਸ ਸਮੇ ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਸਮਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਦਾ ਹੈ।ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਊਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਸਕੂਲਾਂ ਰੋਲ ਨੰਬਰਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵੀ ਹਾਊਸ ਬਣਾਏ ਜਾਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਊਸਾ ਦੇ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਰੀਬਨਾ ਦੇ ਕਲਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਊਸਾਂ ਦੇ ਚਾਰਟ ਫਲੈਕਸ ਵੀ ਲਗਾਏ ਜਾਦੇ ਹਨ।ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਕੋਟਦੁੱਨਾ ਵਿਖੇ ਚਾਰ ਹਾਊਸ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਿੰਨਾ ਦੇ ਨਾ ਸਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ ਸਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ।ਹਰ ਹਾਊਸ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਅਲਾਟਿਡ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਜਾ ਸਮਾ ਪੰਦਰਾ ਦਿਨ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਹਾਊਸ ਆਪਣਾ ਫਲੈਗ ਲਗਾਉਦਾ ਹੈ ਖਬਰਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਰੋਜਾਨਾ ਬੋਰਡ ਉੱਪਰ ਖਬਰਾ ਵੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ । ਸਕੂਲ ਦਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਵੀ ਹਾਊਸ ਸਿਰ ਆ ਜਾਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਹਾਊਸ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਧ ਤੋ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਿਹਨਤੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਜਮਾਤ ਇੰਚਾਰਜ ਲਾਈਨਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਅੱਗੇ ਲੱਗ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਆਉਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਭਾ ਦੌਰਾਨ ਢੋਲ ਦੀ ਵੱਜ ਰਹੀ ਬੀਟ ਸਭ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ।ਇਸ ਸਮੇ ਸਬਦ ਗਾਇਨ ਅਤੇ ਰਾਸਟਰੀ ਗੀਤ ਗਾਇਆ ਜਾਦਾ ਹੈ। ਸਬਦ ਗਾਇਨ ਦਾ ਅਲੰਕਾਰ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਢੱਕ ਜਾਪ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਨੇੜ੍ਹੇ ਤੇ ਜੁੜਦੇ ਹਨ।ਹੱਥ ਜੋੜ੍ਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਾਸੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਦੇ ਹਨ। ਰਾਸਟਰੀ ਗੀਤ ਵੀ ਗਾਇਆ ਜਾਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਰਿਆਂਵਾ ਨਾਲ ਜੁੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੀ ਜੈ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੀ ਜੈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਵੇਰ ਸਮੇ ਸਕੂਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਖ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਨੇੜ੍ਹੇ ਤੇ ਜੁੜ੍ਹਦੇ ਹਨ।ਸਮੂਹ ਅਧਿਆਪਕ ਇਸ ਸਮੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਨਹੁੰਆ ਦੀ ਸਫਾਈ, ਵਰਦੀ ਆਦਿ ਦਾ ਜਾਇਦਾ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲੈਕਚਰ ਦੌਰਾਨ ਤੱਪੜਾ ਉੱਪਰ ਬੈਠ ਲੈਕਚਰ ਟਾਕ ਸੁਣਦੇ ਹਨ।ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਭਾ ਦੌਰਾਨ

ਆਉਦੇ ਹਨ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਪਰਾਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਫਸਲਾ ਦੀ ਰਹਿੰਦ ਖੁੰਦ,ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵਾਲੇ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਸੰਤੁਲਿਤ ਖੁਰਾਕ ਟੀਕਾਕਰਨ ਡੇਗੂ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਬਾਰੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਫਤਰ ਜਿਲ੍ਹਾ ਗਾਈਡੈਸ ਕੌਂਸਲਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿੱਤਿਆ ਸਹਾਇਕ ਪੰਦਿਆ ਬਾਰੇ,ਚੋਣ ਸੈਲ ਵੋਟ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਮੱਤਦਾਨ ਸਵੀਪ ਗਤੀਵਧੀਆ ਭਾਸ਼ਨ ਚਾਰਟ ਪੋਸਟਰ ਲੈਕਚਰ ਡੀਬੇਟ ਬਾਰੇ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਕੋਰਟ ਕੰਪਲੈਕਸ ਲੀਗਲ ਲਿਟਰੇਸੀ ਕਲੱਬ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਭਾ ਦੌਰਾਨ ਸਮੂਲੀਅਤ ਕਰ ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਲੈਕਚਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਭਾ ਦੌਰਾਨ ਲੈਕਚਰ ਨਸ਼ਿਆ ਦੇ ਭਿਅੰਕਰ ਦੈਤ ਤੇ ਬਚਣ ਲਈ ਨਸ਼ਿਆ ਦੇ ਬੁਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾ ਜਿਵੇ ਹੜ੍ਹ ਭੁਚਾਲ ਸੋਕਾ ਤੇਜ ਹਵਾਵਾ ਪਹਾੜਾ ਦਾ ਰਿਸਣਾ ਸੁਨਾਮੀ ਲਹਿਰਾ ਸਵੈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਲਾਈਟਾ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਨਾ, ਸੇਫਟੀ ਬੈਲਟ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਅਧਿਆਪਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਇਹਨਾ ਵਿਸ਼ਿਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਨ ਰਾਹੀ ਦੂਸਰਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋ ਵੱਧ ਤੇ ਵੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆ ਵਿੱਚ ਸਮੂਲੀਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੇ ਸਮੇ ਸਿਰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਭਾਗ ਦਿਵਾਇਆਂ ਜਾਦਾ ਹੈ।ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਦਾ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਚੰਗੇ ਬੁਲਾਰੇ ਬਣਨਗੇ।ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਭਾ ਦੀਆ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਅਲੱਗ ਰਜਿਸਟਰ ਇੰਦਰਾਜ ਲਈ ਲੱਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹਰ ਹਾਊਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਰਜਿਸਟਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਅਧਿਆਪਕ ਇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਫੋਟੋਜ ਖਬਰਾ ਦੀਆ ਕਟਿੰਗਜ਼ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋਰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਮਿਤੀ ਜਹੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਭਾ ਦੌਰਾਨ ਕਸਰਤ ਵੀ ਕਰਾਈ ਜਾਦੀ ਹੈ। ਕਸਰਤ ਦੌਰਾਨ ਛੋਟੀਆਂ ਬੇਸਿਕਸ ਕਰਾਈਆ ਜਾਦੀਆ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇੱਕਠੇ ਬੈਠਦੇ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਉੱਠਦੇ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।ਹਰ ਕੋਈ ਅਧਿਆਪਕ ਇਹਨਾ ਤਸਵੀਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਦੇ ਕੈਮਰੇ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।ਕਸਰਤ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਉੱਪਰ ਤਕੜੇਹ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਭਾ ਦੌਰਾਨ ਹਾਜ਼ਰੀ ਰੋਲ ਨੰਬਰ ਬੋਲ ਲਗਾਈ ਜਾਦੀ ਹੈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਖੜ੍ਹੇਹ ਹੋਣ ਬਾਦ ਜੈ ਸਰ ਜਾ ਹਾਜਿਰ ਜੀ ਕਹਿ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਗਵਾਉਦੇ ਹਨ। ਜਿਆਦਾ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀ ਕਲਾਸ ਦੂਸਰਿਆ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੌਰਾਨ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਦਰ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।ਸਤੰਬਰ ਦਸੰਬਰ ਮਾਰਚ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਪੇਪਰਜ ਦੌਰਾਨ ਅਲਾਟਿਡ ਕਮਰਾ ਵੀ ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਭਾ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਦਾ ਹੈ।ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਖਬਾਰਾ ਜਿਵੇ ਅਜੀਤ ਜਗਬਾਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਗਰਣ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਆਜਾਦ ਸੋਚ ਦੈਨਿਕ ਭਾਸਕਰ ਰੋਜਾਨਾ ਅਜੀਤ ਸਮਾਚਾਰ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਕ ਅਕਾਲੀ ਪੌਤ੍ਰਿਕਾ,ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਟਾਈਮਜ਼,ਸਟਿੰਗ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ,ਵਰਡ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਇਮਜ਼ ਅੱਜ ਦੀ ਆਵਾਜ ਆਦਿ ਦੀਆ ਮੁੱਖ ਖਬਰਾ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਖਬਰਾ ਉੱਪਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆ ਅਧਿਆਪਕ ਲਗਾਉਦੇ ਹਨ । ਇਹਨਾ ਖਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ ਉੱਪਰ ਸਕੂਲ ਕੈਪਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਦਾ ਹੈ ਇਹਨਾ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਫਿਰ ਆਉਦੇ ਜਾਦੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ।ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਹਨਾ ਮੁੱਖ ਖਬਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੋਟ ਬੁੱਕ ਉੱਪਰ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਨ।ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਭਾ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋ ਅੱਜ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਜਿਵੇ ਸਮੇ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਲੇ ਗਏ ਬੋਲ ਅਤੇ ਸਮੇ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋੜ੍ਹੇ ਗਏ ਫਲ਼ ਦੇਵੇ ਵਿਅਰਥ ਹਨ।ਚੰਗੀਆ ਗੱਲਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।ਪਰ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਉਦਾ ਕੋਈ ਕੋਈ ਹੈ।ਬਿਹਤਰ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹੀ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹੋ।ਪੰਛੀ ਦੀ ਉਡਾਣ ਲਈ ਹਰਪਿੰਜਰਾ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਸਫਲਤਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀ ਮਿਲਦੀ।ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ ਤੁਸੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ ਪਰ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਤੁਸੀ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹੋ,ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾਂ ਖਿਆਲ ਕਰੋ।ਜੇਕਰ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਰਨ ਦਿਉ ਕਿਉਕਿ ਸ਼ੱਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੋਨੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕੋਲੇ ਦੀ ਕਾਲਖ ਤੇ ਨੂਹੀ।ਅਧਿਆਪਕ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜਦਾ ਹੈ।ਅਧਿਆਪਕ ਪੁੱਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਲੰਘ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਂਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ।ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਭਾ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੇ ਵੱਧ ਭਾਂਗੀਦਾਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰ ਸਟੈਂਡ ਸਪੀਕਰ ਡਰੌਮ ਬਾਜਾ ਢੋਲਕੀ ਆਦਿ ਉਪਕਰਨ ਸਾਰਿਆ ਨੂੰ ਮੋਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਸਮੂਲੀਅਤ ਓੁਹਨਾ ਦੇ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵਿਲੱਖਣ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਵੇਗੀ ।ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀ ਹਰ ਗੱਲ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਕੋਲ ਚੰਗੇਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਗੇ।